

Novum

Society of Biblical Literature Nemzetközi Találkozó. St. Andrews, Nagy-Britannia, 2013. július 7–11.

A *Society of Biblical Literature* (SBL) szervezet a múlt esztendőben is igencsak gondosan megválogatta nemzetközi találkozásának újabb helyszínét, amely ezúttal a skóciai brit tengerparti városka, St. Andrews volt. Mégis, talán némelyek böstörködésének adhatott okot a kiválasztott helyszín, hiszen tudott dolog, hogy a szóban forgó „kis” város világhírű „nagy” egyetemének diákjai többnyire a brit felsőtízezer soraiból kerülnek ki, amely a várost eléggé „csípős” lakhellyé és egyben helyszínné is avatja. Sőt, a városka közelében található a világ egyik legnevesebb golfpályája is. Természetesen ez az előbb említett csípősség nem is annyira a sokszor üvöltő tengeri szélnek köszönhető, hanem a magas áraknak. De ha valaki skótos takarékosággal tett félre egy-két krajcárt egész évben, az meghúzódhatott akár egy „baronette” stílusú diákszállóban is, mint ahogyan azt még híres-neves professzorok is megtették, akik persze ilyen helyen való megszállásukkal főleg egymásnak okoztak mély döbbenetet, de a mulatni vágyó fiatal diákoknak is, akik talán – négyzetkilométerre lebontva – ennyi biblikussal még sosem találkoztak.

Döbbenetnek számított az is, hogy a kisváros központjának utcái, éttermei és egyeteme szinte egy hétig nemcsak az esetleges skót függetlenség vagy skót britpártiság kapcsán volt hangos tüzes eszmecseréktől, hanem akár attól is, hogy az aznap esti és kandalló mellett folytatott beszélgetés során Emanuel Tov vajon miként cáfolta meg azt az állítást, miszerint egyes qumráni tekercsek mégsem kerültek kiadásra.

Tüzes párbeszédnek sokasága öleli körül a város egyeteme alapításának régmúltját is. Ami az alapítást illeti, St. Andrews egyeteme időben a harmadik a brit szigeteken és az első Skóciában. Alapítása kalandos volt, hiszen az 1400-as évek elején két pápa is viaskodott a keresztyének kegyeiért, de egyiküknek, XIII. Benedek pápának, úgy néz ki, mégis volt ideje „kevésbé fontos” ügyekkel foglalatostkodni, és így 1413. augusztus 28-án, egy sorozatban, hat pápai bullában mondta ki a már ott működő intézmény egyetemi jellegét. 1414-re pedig, öt hónap utazás után, Spanyolhonból is (XIII. Benedek ugyanis a peniszkolai erődítményben húzta meg magát) megérkeztek a pápai bullák St. Andrewsba, ahol kellő ünnepélyességgel fogadták ezt a küldeményt. Ez az egyetemalapítás nemcsak Henry Wardlaw, St. Andrews-i püspöknek volt nagy siker, hanem az éppen fogságban levő skót királynak is, I. Jakabnak. Az egyetem története nem volt mentes az ingyenc részletektől, hiszen volt olyan idő, amikor a diákok és tanárok nyilvesszőket röpitettek a dékán felé. A városban tartózkodott egy ideig John Knox is, sőt a brit puritanizmus egyik nagy alakja, Samuel Rutherford, aki a teológiát tanító kollégium rektora is volt.

De hogy a 21. század embere érzékelje az átmenetet a nagy múltú ősoktól, hadd említettessék meg az, hogy Richard Bauckham, a világhírű újszövetséges professzor St. Andrews-i tanárként fejtette ki a maga munkásságának jó részét. Az ő utódja pedig nagy méltósággal követi elődjét. Ez az utód nem más, mint az igencsak nagy tudásúnak nevezhető N. T. Wright, szintén újszövetséges szakértő, „ezüstszájú” igehirdető és nagyszerű teológus. A jellemzően jól megszervezett SBL találkozó megfelelő teret is biztosított az előbb említett tudósoknak, hogy ezt az előd és utód közötti stafétaátadást egy nemzetközi biblikus találkozó színterén bővítsék tovább.

A találkozó vasárnap délután kezdődött több érdekes előadással, amelyek közül a münsteri Holger Strutwolf előadását emelném ki. Strutwolf mélyreható német pontossággal és matematikai egyenletekkel igyekezett összefoglalni mindazt, amit az Újszövetséggel kapcsolatos szövegkritikáról kell tudni. A résztvevő nemcsak összefoglalót vihetett magával ez utóbbi témáról, hanem sarkallást is matematikai ismereteinek a felfrissítésére.

Hétfőtől péntekig érdekesebbnél érdekesebb előadások között válogathatott az érdeklődő. Hétfőn délelőtt például Richard Bauckham visszavonulásának tiszteletére hangzottak el előadások olyan kutatók szájából, mint az edinburghi Larry Hurtado, a manchesteri Philip Alexander (mesteri dolgozatom egykori elbírálója) és N. T. Wright. Az Ó- és Újszövetséggel, apokaliptikával, Septuagintával és egyházatyák írásértelmezésével foglalkozó szakcsoportok mellett naponta lehetett előadásokat hallgatni a rabbinikus írásértelmezésről az ezzel foglalkozó szakcsoportokban. Véleményem szerint ez utóbbi olyan szakterület, amelyre akár nagyobb hangsúlyt is lehetne fektetni, tudván, hogy az ezzel való foglalatatoskodás érdekes meglepetésekkel szolgálhat a mai, főleg ószövetséges írásértelmezőknek. Kiemelt szerephez jutott egész héten Ezékiel könyve, amely kapcsán sikeres vagy kevésbé sikeres előadások hangzottak el.

Sor került Barthélemy *Les Devanciers d'Aquilájának* 50. évfordulója megünneplésére is, illetve egy olyan adatbázis bemutatására, amely az ókori névtelen és pszeudepigráf zsidó nyelvű iratokkal kapcsolatos. Elephantine szintén jócskán szerephez jutott, akár csak a rituális megújítások és az írnoiki hagyományok tárgyköre. Bemutatták Hermann Spieckermann és Reinhold Feldmeier *Der Gott der Lebendigen* című könyvét és N. T. Wright nagyszabású *Paul and the Faithfulness of God* művét is.

Az előadások este hat óra után értek véget, de akinek a nap meg akart állni Ajalonban, akkor az még megnyújthatta napját azzal, hogy részt vett Emmanuel Tov, François Bovon, Michael V. Fox stb. tiszteletére szervezett ún. *kandalló melletti* beszélgetéseken, amelyek szintén lehetőséget nyújtottak a kérdésre. Az érdeklődő kóser ételek mellett kóstolhatott bele a szefárdi zsidóság kultúrájába, Purcell és Hammerstein zenéjébe vagy akár a whiskykészítés tüzes fortélyaiába.

A találkozó bő félórás skótzenei felvonulás megtekintésével zárult, amelyet külön a konferencia résztvevői számára szerveztek. Protestáns szemszögből ítélve az volt a találkozó egyik szépséghibája, hogy míg a kicsiny skót katolikus

egyház is a konferencia komoly támogatói között szerepelt, addig a református (presbiteriánus) egyházak távol maradtak ettől a szerepvállalástól.

Az idei év *SBL* nemzetközi találkozóját Bécsben szervezik meg július 6–10. között a *European Association of Biblical Studies (EABS)* szervezettel együtt.

Zabán Bálint Károly, SBL/EABS-tag

Doktori címet szerzett Tamás Iringó

Tamás Iringó (szül. Horváth) 2013. október 29-én védte meg doktori tézisént a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Református Tanárképző Karán. A dr. P. Szalay Emőke (Debreceni Egyetem) témavezetői irányítása alatt készült dolgozatot dr. Buzogány Dezső (BBTE, Református Tanárképző Kar), dr. Kovács András, a BBTE nyugalmazott professzora és dr. Kolumbán Vilmos József (Protestáns Teológiai Intézet, Kolozsvár) értékelték ki dr. Molnár János dékán (BBTE, Református Tanárképző Kar) elnökletével.

A továbbiakban a doktori dolgozat bemutatásának szerkesztett szövegét közöljük, amelyet dr. Buzogány Dezső professzor kéri értékelése követ.

Tamás Iringó: 17–18. századi textíliák a történelmi Kükküllői Református Egyházmegyében

A doktori értekezés tematikája a térben és időben körülhatárolt tájegység református gyülekezeteinek használatára készült vagy használatba került textíliák feltérképezése, dokumentálása és tanulmányozása. A kutatás és a dolgozat megírása során objektivitásra törekedtünk. A téma megközelítése főként művészettörténeti szemszögből történt, és ez a korabeli forrásokra kíván hagyatkozni. Ugyanakkor nem hagyja figyelmen kívül a rendelkezésre álló szakirodalmat sem.

Az értekezés elsődleges célja az volt, hogy átfogó képet nyújtson egy adott terület bizonyos időszakban jellemző textil-állományairól. Mindez csak a korabeli források és fennmaradt tárgyak együttes vizsgálata során valósulhatott meg. Ismereteinket a Debreczeni-féle hagyaték adatai egészítik ki, ugyanis a vázlatfüzetek oldalai több tárgynak egyetlen ránk maradt képi forrását jelentik. Ennek érdekében a kutatás három fő területen folyt: a gyülekezeteknél, a levéltárakban és a könyvtárakban.